

РУХОВА АКТИВНІСТЬ УЧНІВ НА ШКІЛЬНИХ УРОКАХ З РІЗНИХ ПРЕДМЕТІВ

PHYSICAL ACTIVITY OF STUDENTS IN SCHOOL LESSONS IN DIFFERENT DISCIPLINES

Клименченко В. Г.¹, Кривенцова І. В.¹, Несен О. О.¹, Єнокян Андраник²

¹Харківський національний педагогічний університет імені
Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна.

²Університет Каліфорнії «Merced», США

Анотація. Проведено аналіз сучасного стану організації навчального процесу. Надані рекомендації та наведені приклади видів рухової активності учнів на уроках з англійської мови, біології, географії.

Ключові слова: рухова активність, школярі, урок, здоров'язбереження.

Abstract. Carried out an analysis of the current state of the educational process. Recommendations and examples of types of physical activity of students in lessons of English, biology, geography are given.

Key words: physical activity, schoolchildren, lesson, health protection.

Вступ. З березня 2020 р. в Україні було введено карантин та низку заходів з протидії поширенню коронавірусної інфекції COVID-19 [5]. Карантинні обмеження змінили організацію навчального процесу учнів у закладах середньої освіти з очної форми, на дистанційну і змішану. МОН України рекомендує проведення занять з окремих предметів на відкритому повітрі за сприятливих погодних умов [6]. Гостро постає питання запровадження здоров'язбережувальних технологій навчання в освітнє середовище [1, 2]. Оптимальна організація навчального процесу, повноцінний та раціонально організований руховий режим, застосування інноваційних технологій сприяє гармонійному розвитку учнів. Здоров'язбережувальні технології навчають цінити, зміцнювати та зберігати здоров'я, прищеплюють принципи здорового способу життя, посилюють мотивацію до навчання.

Мета сучасної школи – надання дітям знань та навичок, які знадобляться їм в майбутньому житті. Здійснення цієї мети можливе за умови запровадження технологій здоров'язберігаючої педагогіки [3, 4]. Планувати та організовувати діяльність, з урахуванням пріоритетів збереження й зміцнення здоров'я школярів, вчителю допомагають сучасні педагогічні знання, постійна взаємодія з учнями та батьками. Але більшість уваги звертається на учнів початкової школи. Ми вважаємо, що у учнів середньої школи також слід формувати активну позицію щодо зміцнення і збереження власного здоров'я.

У зв'язку з цим набуває актуальності питання організації навчального процесу з окремих предметів на свіжому повітрі, а саме методики навчання у не звичних для вчителів-предметників умовах.

Мета дослідження. Підібрати види рухової активності для учнів закладів середньої освіти різних класів, які би відповідали тематиці навчальної програми з предмету.

Матеріали та методи. Для реалізації мети нашої роботи ми використовуємо аналіз наукових, методичних джерел та мережі Інтернет.

Отримані результати. З метою дотримання рекомендацій МОН від 05.08.2020 щодо організації навчального процесу у закладах середньої освіти у 2020-2021 н.р. у пункті «Особливості організації освітнього процесу» та запровадження здоров'язбережувальних технологій під час викладання шкільних дисциплін ми пропонуємо наступні види фізичної активності (Рис.1), що мають відповідність змісту навчального матеріалу. Запроваджуючи запропоновані нами види фізичної активності на уроці, вчитель зможе вирішувати кілька завдань: освітню – подання нового або повторення вже засвоєного матеріалу, виховну – формувати позитивне ставлення до руху та ціннісного ставлення до здоров'я, та здоров'язбережувальну – через проведення уроків на свіжому повітрі та рухову активність учнів.

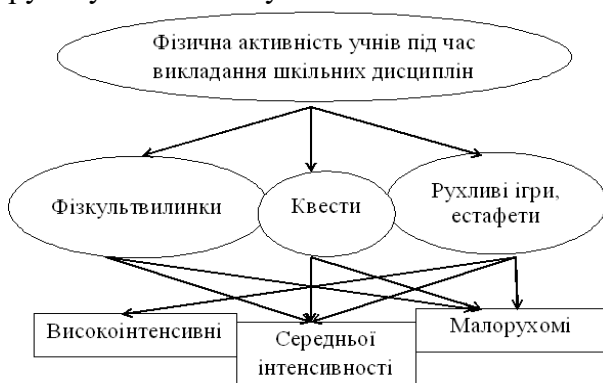

Рис. 1 Різновиди фізичної активності учнів під час викладання шкільних дисциплін

Наведемо приклад інтеграції фізичної активності учнів у запропонованих видах та конкретних шкільних предметах.

Початкова школа, урок англійської мови, 1 клас.

Рухлива гра «Питаннячко». Умови гри: діти розташовуються у коло, у вчителя м'яч. *Хід гри:* Вчитель називає питання, відповідно до вивчених тем навчальної програми та кидає м'яч одному з дітей. Учень піймавши м'яч має відповісти на поставлене питання та передати м'яч іншому учневі. Після 3 передач м'яча, учень до якого потрапить м'яч має повернути м'яч вчителю, який ставить наступне питання і цикл повторюється. Приклади запитань для учнів 1 класу: What is your name? How old are you? What is your daddy name? і далі за вивченими темами програми.

Середня школа, урок біології 6 клас (табл.1).

Таблиця 1.

Фізкультхвилинка до теми «Одноклітинні організми. Перехід до багатоклітинності»

Віршовані строки	Рухи учнів під них
Сидимо вже пів години Притомились працювати	стійка ноги нарізно, руки на пояс, повороти голови праворуч, ліворуч
Де клітини, де рослини Треба знати, не гадати.	плечі вгору, вниз.
Ріст і розвиток клітини Ми вивчаємо ретельно	стійка ноги нарізно, руки за голову полуприсід, руки в сторони – у в.п.
В шир і вгору йде рослина Та не завжди так повільно.	полуприсід, руки угору – в.п. те саме у пришвидшеному темпі.
Подивились ми на руки І згадали про амебу Пальці – ніби її ніжки	стійка ноги нарізно, руки вперед згинання - розгинання пальців рук
Розслабляйтесь до вподооби.	струсити руками донизу

Старша школа, урок географії, квест до теми «Національна економіка».

Квест «Побудуй національну економіку країни». Умови проведення:

квест поводить на вулиці. Учні розподіляються на дві команди, кожна команда має свій колір, яким позначені підказки впродовж всього квесту. Вчитель заздалегідь готує матеріали до квесту (табл. 2).

Завдання квесту - першими знайти символ правильно побудованої економіки держави: команда яка першою правильно виконає всі завдання квесту, отримує від вчителя заздалегідь підготовлені гроші – як символ гарно побудованої економіки держави.

Завдання 1. На вулиці вчитель віддає кожному з капітанів команд колоду заздалегідь підготованих карток. Капітани стоять на спеціально позначених місцях. За сигналом квест починається, учні мають розібрати секторальну структуру економіки: до кожної картки сектору відібрати картки із видом господарства та промислової діяльності.

Після співставлення карток з видами діяльності до кожного сектору економіки отримаємо 3 цифри (за кількістю карток), які вказують кількість кроків за напрямками, щоб дійти до місця де знаходиться наступне завдання квесту. Учнім слід зробити кроки з місця розташування капітана команди: За кількістю карток, що відповідає первинному сектору національної економіки – напрямком на південь; потім за кількістю карток, що відповідає вторинному сектору – напрямком на захід; за кількістю карток, що відповідає третинному сектору – напрямком на південь (напрямок кроків може варіюватися в залежності від умов шкільного подвір'я). У кінці пересування учнів вказаними кроками заховані частини наступного завдання для кожної команди окремо.

Завдання 2. Знайдені шматочки паперу, то є пазл-мапа Світу із середніми показниками ВВП та ВНД на душу населення. Командам слід скласти пазл та на звороті прочитати підказку де шукати наступну підказку. На звороті мапи напис: «Знать чимало в нього є, учням він їх віддає. Міста Знать постійний

житель. Носить горде ймення... (вчитель).» У вчителя діти беруть наступне завдання - мапу України, на звороті напис «Україна – то ваша школа» та завдання 3.

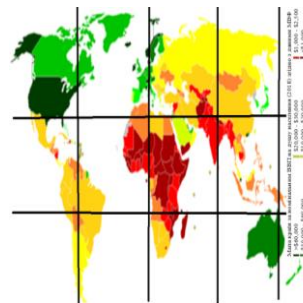
Завдання 3. Позначте на мапі України промислові райони та крупні агломерації які не входять в промислові райони; Поєднайте їх між собою, однією лінією, отримуючи фігуру без початку та кінця (має вийти навколо України); Слідуйте за цим маршрутом шукаючи на шляху підказки. Заздалегідь круг будівлі школи вчитель має заховати картки.

Завдання 4. Відшукати та зібрати всі картки (їх 10 штук); Поєднати відповідні картки за визначеннями. На зворотах цих карток при правильному їх співвідношенні вказані міста України: Київ, Харків, Запоріжжя, Чернівці, Рівне.

Завдання 5. Слід командою утворити фігуру, яка вийде при поєднанні цих міст України за умови, що кожне місто поєднується прямими лініями із двома іншими містами України, так щоб вийшов один з символів новорічно-різдвяних свят (зірка). Команда, яка першою утворить форму зірку за допомогою своїх кінцівок – перемагає.

Таблиця 2

Приклад підготовленого методичного матеріалу для проведення квесту (зменшений та скорочений варіант для ознайомлення)

1 завдання	2 завдання
<div>Первинний сектор</div> <div>Вторинний сектор</div> <div>Третинний сектор</div> 	
3 завдання	4 завдання

Висновки. Застосування у навчальному процесі учнів середньої школи запропонованих нами видів рухової активності учнів різних класів на різних предметах сприятиме формуванню свідомого відношення учнів до здоров'язбереження та розширить арсенал методичних прийомів при побудові навчального процесу вчителів.

Список літератури:

1. Сучасні здоров'язбережувальні технології: монографія / за загальною редакцією проф. Ю.Д. Бойчука. – Харків : Оригінал, 2018. 724 с.
2. Здоров'язбережувальні технології закладу освіти в умовах сучасних освітніх змін: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., (Тернопіль, 06-07 червня, 2019) [ред.кол.

: В.Черняк (відп.ред.) та ін.] ; Тернопільський ОКІППО. Тернопіль: Вид. центр ТОКІППО, 2019. 240 с.

3. Несен О., Ільченко А. Прикладна спрямованість фізкультхвилин на уроках англійської мови молодших школярів. Фізична культура дітей, підлітків, молоді та дорослого населення в сучасному світі : матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, (12 березня 2021 р.) : збірник наукових праць. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. С. 125-129.

4. Клименченко В.Г., Блізнюк С.С. Фізкультурні хвилини - як засіб профілактики захворювань хребта та збереження здоров'я під час дистанційного навчання студентів. Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини. Збірник наукових праць. Харків, 2020. Випуск 1. С. 86-88.

5. Лист МОН щодо запровадження карантину для всіх типів закладів освіти. Від 11.03 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/z-12-bereznia-zaprovadzhuyetsya-tritizhnevij-karantin-u-vsikh-zakladah-osviti>

6. Лист МОН щодо організації роботи закладів загальної середньої освіти у 2020-2021 навчальному році. Від 5.08.2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-roboti-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>

Відомості про авторів / Information about the Authors

Клименченко Вікторія Григорівна, старший викладач кафедри одноборств, фехтування і силових видів спорту Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна

Klymenchenko Victoriia, senior teacher of the Department of Martial Arts, Fencing and Endurance Sports, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine, Kharkiv <http://orcid.org/0000-0001-9431-8172>

e-mail: viktoriya.klymenchenko@hnpu.edu.ua

Кривенцова Ірина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри одноборств, фехтування і силових видів спорту Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна

Kryventsova Iryna, PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Martial Arts, Fencing and Endurance Sports, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine, Kharkiv

<http://orcid.org/0000-0001-6931-3978>

e-mail: kriventsova.ira@hnpu.edu.ua

Несен Олена Олександрівна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри одноборств, фехтування і силових видів спорту Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна

Nesen Olena, PhD of Physical Education and Sports, Associate Professor of the Department of Martial Arts, Fencing and Endurance Sports, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine, Kharkiv

<https://orcid.org/0000-0002-7473-6673>

e-mail: helena.nesen@hnpu.edu.ua

Єнокіян Андраник, студент університету Каліфорнії «Merced», спеціальності «Охорона здоров'я», США

Yenokian Andranik, student University of California Merced, Public Health Major, USA